

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Sacra-||mento Evcharistiae,|| contra Oecolampadium,
opusculum:||**

Clicthove, Josse

Coloniae, 1527

VD16 C 4208

Praeter sumptione[m] corporis Chri[sti] spirituale[m] necessaria[m] adhuc
esse sumptione[m] eiusde[m] sacrame[n]tale[m]: te[m]pore co[n]gruo
secu[n]du[m] ecclesiae decretu[m] facie[n]da[m]. XIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30220

DESACRAMENTO.

corporalis oratione sanctificati sumptionem, sanctificari hominem: & omnem alium sanctificationis modum excludit. Nequaquam, quoniam potius subinsinuat longe potiorē superesse modum sanctificationis: per sumptionem cibi alterius generis. Nam si corporalis alimonia per orationem sumpta, sanctificat hominem: longe ualentiore iure panis sanctus uitæ æternæ, panis ille uiuificus & supercælestis, benedictione sacerdotali & mystica prece consecratus: totum hominem sanctificat, quod sanctum sanctorum in se contineat. Et cum multa sint uitiorum genera quæ animam inquinare possunt, & a sanctimonialia in contaminationē abducere: nimirum & multa debuerunt a sum. medico ordinari salutaria antidota & medicamenta contra hasce noxias animæ pestes, uariarumque sanctificationum genera. Inter quæ, summum tenet fastigium & apicem religiosa & deuota eucharistiæ sumptio: per quam & corpus & anima hominis eminentissime sanctificatur quod in ea sumitur totius sanctificationis author & indultor: dominus noster Iesus Christus.

Præter sumptionem corporis Christi spiritualē, necessariā adhuc esse sumptionē eiusdem sacramentalē: tempore congruo secundum ecclesiæ decretum faciendam. Cap. XIII.

Cyrillus.

Vicesima secunda aduersarij obiectione. Cyrillus in suis commentarijs super Ioannem prohibet Christum esse panem mysticum & duodecim apostolos esse duodecim panes propositionis, figuratiue & secundum sensum spirituale. Non ergo ita uocandus est ipse Christus, panis: ut dicatur eius corpus uere in eucharistia subsistere, sed solum secundum quandam

DE SACRAMENTO.

3
Augusti.

eis aperte testificatur. ¶ Augustinus etiā ubi ait
que nque in baptisate fieri participē corporis &
sanguinis Christi: de participatione corporis my-
stici loquitur, q̄ assequitur q̄squis in baptisate sit
membꝛ Christi. Inseritur enim per spiritualem il-
lam regenerationē, corpori eius mystico: ascribi
turq; familiæ Christi, & sit filius adoptionis &
gratiæ, q̄ prius fuerat filius perditionis & iræ. At
cū de sancto eucharistiæ myst. rio fit sermo: de par-
ticipatione ueri corporis Christi agitur, & nō my-
stici. Cū uero dicit idē sanctus pater credulitatē so-
lā sufficere ad dignā Christi manducationē: solum
de spirituali manducatione loquitur q̄ est p̄ fidē cha-
ritate formatam, qua fidelis Christum intimis az-
nimi penetrabilibus suscipit per piū mentis affectū
& ad illam manducationē: neq; uenter neque den-
tes parandi sunt. Cæterq; cum hac spirituali mandu-
catione: interdū etiam adhibenda est manducatio
sacramentalis qua sub panis consecrati speciebus
sumatur uere & secundū substantiā corpus Chri-
sti, quando .s. adest tempus & hora constituta legi-
bus ecclesiasticis: ad eam faciendam. Immo si nō
fiat illa manducatio sacramentalis tempore ad eā
ordinato: neq; spiritualis habebitur māducatio aut
fructus eius, propter inobedienciæ reatum quo ani-
ma rebellis ecclesiæ constringitur. Itaq; spiritua-
lis illa manducatio (quam prædictis uerbis cōmē-
dat Augustinus) sine sacramentali: prodest anima
quādo non obstringitur hō ad faciendam sacra-
mentalem per ceptionem. Nam ubi hanc facere de-
bet sacramenti sumptionem & non facit: omnino
spiritualis etiam manducationis fructu priuatur,
propter ecclesiæ cōtempnū. Vnde sacramentalis p̄-
ceptio, ubi digne & recte facta fuerit: semp̄ spiri-

Duplicē es-
te mandu-
cationē eu-
charistiæ:
spiritualē
& sacramē-
talem.

tuali manducationi est coniuncta. Vbi uero quis indigne sacramentalem facit manducationem: spirituales simul non obtinet, quae est diuinæ participationis perceptio, & Christi in hospitio cordis per gratiam susceptio: sed iudicium sibi manducat & bibit, damnationemque sibi acquirit. ¶ Demum hæc tria: uenire ad Christum, credere in Christum, fideque eundem diligere: idem esse admittuntur quod manducare Christum spiritualiter. Verum non solum hanc manducationem commendat Christus & innuit in uerbis suis, sexto Ioannis capite descriptis: sed insuper adiicit & manducationem sacramentalem tanquam necessariam ad salutem, cum ait. Nisi manducaueritis carnem filij hominis, & biberitis eius sanguinem: non habebitis uitam in uobis. Quare frustra proponit hic nobis manducationem spirituales Oecolampadius; ut sacramentalem prorsus interimat. cum libere proclamemus, ita a Christo edocti: cum manducatione illa spirituali nunquam etiam requiri ad salutem, manducationem eucharistiæ sacramentalem. & quæ in sexto euangelij Ioannis capite dicuntur de manducatione carnis filij hominis: ad solam spirituales manducationem non esse trahenda, sed etiam ad sacramentalem, ut in præcedente libro latius est ostensum. ¶ Porro non est illud quoquo pacto recipiendum: quod circa hunc locum scribit aduersarius in hunc modum. Profecto ut iustiores dicendi simus: nequaquam ex sacramentis assequimur sicut neque ab alijs externis opibus iustificabimur. Et reliqua in eandem sententiam consequentia: quae consimile spirant impietatem. Quis enim nisi mentis inops & a fide alienus: negauerit sacramento baptismi hominem iustificari, itidem & sacramento per-

Ioan. 6.

4
Capite. 8.

”
”
”

DE SACRAMENTO.

Esa. 43.

nitentiæ & cum scriptum sit. Dic tu iniquitates tuas ut iustificeris. tū etiam in illorū susceptione sacramentorū: depulsis peccatorū tenebris, infundatur animæ lumen gratiæ. In alijs uero sacramentis precipiendis: præcedenti gratiæ noua insuper adijcitur. Quis etiam edoctus a B. Iacobo, ipsum Abraham ex operibus esse iustificatum, & non ex fide

Iac. 2

tantum: recte negauerit hoīem ex operibus exterioribus tanquā adminiculis & instrumentis salutis assequendæ iustificari? Sed in his assertionibus, & cæteris consequentibus, penitus olet Lutherū Oecolampad. parteq; illius sequitur, idcirco merito cū eodem damnatus hac in re existimari debet. Neq; opus est hic ampliore talium dictorū cōfutatione: ut quæ iam pridem ab alijs scriptoribus qui contra Lutherū dimicauit in acie literaria, acerrime conuulsa sint. ¶ Consimilis omnino farina est illud: paulo post ab eodem antigonista nostro subiunctum. q̄ externorū usus symbolorū i sacramentis: magis ob proximum q̄ ob ipsum utētem ordinatur. Nam si adest fides, ait, externis illis non eget. Nempe si id uerū esset: non foret puero recens in lucem ædito & in articulo mortis constituto, conferendus baptismus. cū ex illius administratione nullum proximis daretur uirtutis exemplum: quo formarētur ad imitationem, quoniam præsentibus omnes iam suscepissent baptismū. Quō ergo uerū esset illud domini uerbum. nisi quis renatus fuerit ex aqua & spiritu sancto: non pōt introire in regnum dei? Nulla etiam sacramenta ecclesiastica essent aliquibus secreto cōferenda, aut clandestinum collata non prodesse: quoniam tunc adest proximus, qui exinde ædificaretur ad uirtutē. Insuper si sola sufficeret fides: ad salutem: cur Phi-

Ioan. 3

lippus eunuchum Candacis reginae, professum se credere Iesum Christum esse filium dei, baptizavit? Cur etiam Petrus Cornelium Centur. & ceteros qui audierant uerbum dei ex ore eius, accepto spiritu sancto uere fideles: iussit baptizari? Certe dominus noster ad fideles uerba sua direxit, cum ait: Nisi manducaueritis carnem filij hominis, & biberitis eius sanguinem: non habebitis uitam in uobis. Et tamen hoc sermone significauit, praeter fidem: ipsis esse necessariam ad salutem, manducationem carnis eius sacramentalem. In praedictis ergo uerbis Oecolamp. etiam subolet Lutherus, ponentem solam fidem ad salutem sufficere: & opa externa non esse necessaria, nisi ad proximorum aedificationem & exemplum. Quae assertio, omnino falsa est & erronea: & ab alijs iam satis improbata, necnon a nobis in primo Antilutheri libro etiam confutata. Dicendum est igitur cum ecclesia sancta: usum signorum sacramentalium esse necessarium utenti, etiam ad suam ipsius salutem, ut si illi non fuerint ipsi admota: non consequetur gratiam sacramentalem, & quolibet assit fides: hominem externis adhuc symbolis egere, ac uim sacramentorum percipiendam. ¶ Vicesimater-

tia obiectio. Cum quis credit uerbo praedicantis & fit fidelis, aut cum in scripturis discit Christum: carnem eius dicitur manducare, & tamen Christus non est re ipsa in sermone percepto: aut membranis. Ergo neque praesens est in Eucharistia: quae uis dicatur caro Christi. Huic accedit, quod Hieronymus in Ecclesiastem, & Origenes super Leuiticum, hom. 13. dicunt uerbum dei esse cibum animae. Beatus etiam Augustinus prudenter monebat, non minus peccare negligenter audientem uerbum dei: quam corpus domini manducantem indigne, proinde non minorem

Actu. 8.

Actu. 10

Ioan. 6.

Cap. 26.
& 28

6

Hieron.

Origen.

August.

R

DE SACRAMENTO

„ uerbi euangelici: q̄ eucharistiæ, habendam ratio-
 „ nem. At si constaret opinio de præsentia corporis
 „ Christi in eucharistia, habereturq; uera: innume-
 „ ris modis plus delicti haberet indigne contrectans
 „ panem illum sanctum: q̄ uerbum dei ex ore prædi-
 „ cantis contemnuens. Est igitur in illo pane solū tan-
 „ quam in signo, corpus Christi: & non re ipsa. Hac
 7 „ Oecolampadius. ¶ Responsio. Impropius est ille
 sermo, & admodum extraneus: quo credes uerbo
 annunciantis fidem Christi aut in scripturis eam di-
 scens, dicitur manducare carnem Christi. Nisi ad
 hunc accipiatur sensum: q̄ is per obedientiã quam
 præstat fidei, inseritur corpori mystico Christi, &
 fit membrum eius. At non ita dicitur manducare
 carnem Christi, qui sanctam sumit eucharistiã:
 locutione scilicet metaphorica, & translatisia, sed
 maxime propria & citra omnem tropum. q̄ scili-
 cet sacram accipiat hostiam, in qua uere & re ipsa
 caro Christi continetur: quæ tamen non ita seua-
 dum substantiam adest uerbo aut scripturæ. Pro-
 inde non simile est iudicium: de hoc & illo loquen-
 di genere. ¶ At uero Hieronymus & Origenes re-
 cte affirmant uerbum dei esse cibum animæ: quo-
 niam id ipsum testatur & scriptura, dicens. Non in
 solo pane uiuit homo: sed in omni uerbo quod pro-
 cedit de ore dei. Sed eo ipso non negant: sacrã Chri-
 sti carnem etiam esse ueræ animæ cibum, & mul-
 to quidem excellentiorem. Quemadmodum qui
 fructus terra progenitos dicit esse corporis cibū:
 non idcirco negat panem & carnes etiam conueni-
 ens esse corporis alimētum. Est enim animæ mul-
 tiplex cibus (sicut & corporis) diuersoque distin-
 ctus gradu. ¶ Demum Augustinus admonens nō
 8 „ August. minus peccare eū qui uerbum dei negligenter au-

Hieron.
 Origenes.
 Deut. 8.

August.

dit, q̄ qui eucharistiam indigne manducat: genus ipsum peccati tantum attendit, nō ipsam speciem & modum particularem. Vterque enim illorum, eodem peccati genere peccat: nam labem contra hit letiferam & æternæ morti obnoxiam, non autem eadem peccati specie aut qualitate peccat. Nam qui indigne corpus domini manducat: longe grauius delinquit, quàm is qui uerbum dei oscitanter audit. Quemadmodum lōge grauioris peccati reus est, qui manus nefarias iniicit in principē quàm, qui edictum principis contemnit & subsannat, quāuis uterq; eorum læsæ maiestatis crimen incurrat. Et fortasse ex circumstantia posset contemptus uerbi diuini aut neglectus, tam graue esse crimen: sicut indigna eucharistiæ manducatio. Vt cū attenda uerbi diuini auditio: esset cuiquā summo- pere necessaria ut conuerteretur ad fidem, uel ad melioris uitæ frugem, quæ alias non posset com- mode haberi. aut si huiusmodi contemptus uerbi diuini proderetur cum ingenti uerborum contumelia: aut graue scandalum a ijs ingereret. Nihil- osecius suapte natura, & ubi cætera eodem se ha- bent modo: irreuerentia in sanctam eucharistiam longe est grauior, quam negligentia uerbi dei. ne- que idem prorsus de utroq; ferri debet iudicium: quantum ad ipsius culpæ qualitatem & modum particularem. Quod etiam ex ipsius pœnæ quali- tate ac grauitate, quæ ob irreuerentem eucharistiæ sanctæ contrectationem diuinitus legitur inflicta: deprehendi facile potest. Nempe sacer Paulus tes- tatur: multos Corinthiorū eam ob causam mor- bo afflictatos fuisse, et præmatura morte abreptos. Nihil autem tam graue: ob negligentiam diuini uer- bi legimus ita accidisse,

Gravius peccare su- mentē eu- charistiam indigne: q̄ uerbū dei negligēter audiētem,

I. Cor. II

EVCHARISTIAE. II. 131

fter dominus Iesus Christus, cum tempus passio-
nis instaret: sumpta cœna, in memoriã mortis suæ
instituit summum & magnificum sui corporis et
sanguinis sacramentũ: corpus in cibum & sangui-
nem in poculum tribuendo. Nã quotiens hunc pa-
nem manducamus & calicem bibimus: mortẽ do-
mini annunciamus. In institutione quidem huius
sacramenti: dixit ipse apostolis. Hoc facite in meam
commemorationem. ut præcipuum & insigne me-
moriale sui amoris eximij: esset nobis hoc præcel-
sum & venerabile sacramentũ. memoriale inquã
mirabile ac stupendum, delectabile, suaue, tutissi-
mum, ac super omnia preciosum: in quo innouata
sunt signa, & mirabilia immutata. in quo habetur
omne delectamentum & omnis saporis suauitas:
ipsaq; dulcedo domini degustatur, in quo utiq; ui-
tæ suffragium consequimur & salutis. Hoc est me-
moriale dulcissimum, memoriale sacratissimum
& memoriale saluificum: in quo gratam redem-
ptiõis nostræ recensemus memoriã, in quo a ma-
lo retrahimur & in bono confortamur, & ad uirtu-
tum & gratiarũ proficimus incremẽta: in quo pro-
fecto proficimus, ipsius corporali præsentia salua-
toris. Hæc ibi. Quæ omnia hic transcripta uolui:
quoniam pia sunt & præclara dicta, atq; ad ampli-
orem uenerationem tam sancti mysterij, fidelium
mentes inflammantia, sicut & reliqua uniuersa: q̃
in prædicto Urbani quarti canone deinceps dicun-
tur. ¶ Verũ omnino renuendum est quod assumit
præsens obiectio, & tanquã uerũ proponit: hoc. s.
sanctissimum sacramentum solã esse memoriã
dominicæ passionis transactæ, sicut agnus pascha-
lis erat præfiguratiuus illius futuræ. Nepe agnus
paschalis præsignificauit quidẽ Christum passurũ:

1. Cor. 11

Luc. 22.

Eccl. 36

Sapi. 16.

§ Magna in-
ter agnum
paschalem
Iudæorũ:
& eucharis-
tiam, dif-
ferentia

R 5